

UUSIA RUNOELMIA.

J. H. ERKKO.

PORVOOSSA, 1885.

WERNER SÖDERSTRÖM.

HELSINGISSÄ,
Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,
1885.

Työ jakautuu yhä enemmän kaikkiin käsiin. Joutilaat, ajan kuluksi lukijat vähenevät Elinhuolten lomiksi tarjoo tämä vihko vaan lyhyitä, elinhuolten katkaisemia lauluja, peiponlauluja. Niissä on hiiltä vaan hehkun tarpeeksi, sanoja vaan aatteen verhoksi.

Monella oksalla viivähtää liikkueksaan lintu. Kultakin oksalta aukenee eri näköaloja. Näkyy milloin taivasta, milloin maata, milloin luontoa, milloin ihmis-elämää. Kukin näköala ihastuttaa omituisella viehätyksellään. Niiden mukaan vaihtelee laulu. Joka tahtoo sitä ymmärtää, tarkatsoon maailmaa siltä puolen kuin lintu on sitä laulaessaan nähnyt. Ainakin on lintu kullakin oksalla laulanut todellista mielialaansa.

Sisällys.

	Siv.
<i>Kansalaislaulu</i>	1.
<i>Elias Lönnrot</i>	5.
<i>Häälähja</i>	10.
<i>Tuutiessa</i>	17.
<i>Taivahasi</i>	19.
<i>Ihme</i>	20.
<i>Kuustoistavuotisen laulu</i>	21.
<i>Kalamies</i>	23.
<i>Äiti</i>	26.
<i>Poimulehti</i>	33.
<i>Ihailua</i>	35.
<i>Oppia</i>	”
<i>Varoitus</i>	36.
<i>Pettäväistä</i>	37.
<i>Ensin ja nyt</i>	38.
<i>Mokoma lokomotivi</i>	40.
<i>Timanttipuikkonen</i>	41.
<i>Vuimeistä päivää</i>	43
<i>Kerran</i>	45.

	Siv.
✓ <i>Lapseni nukkuu</i>	46.
<i>Köyhä runsaus</i>	47.
<i>Utelias kuu</i>	49.
<i>Miks' eletään?</i>	50.
<i>Onnellinen</i>	51.
<i>Onneton</i>	53.
<i>Valheita</i>	54.
<i>Laulun tosi</i>	56.
<i>Huoleti</i>	58.
<i>Kaksin</i>	59.
<i>Hän jääpi</i>	60.
<i>Kukkien mieleen</i>	62.
<i>Eläintarhassa I, II, III</i>	64.
<i>Epäsointua</i>	67.
<i>Nenistä aatelin</i>	69.
<i>Kaivatessa</i>	70.
<i>Elben luona</i>	72.
<i>Peipolle Elbellä</i>	74.
<i>Dresdenin lammilla</i>	76.
✓ <i>Unkarin tyttö</i>	77.
<i>Herttuata nähdessä</i>	79.
<i>Itsenäiselle</i>	81.
<i>Kahlitulle</i>	83.
<i>Päivänruusu</i>	84.
<i>Pikku tuikkehet</i>	85.
<i>Vastahakaan</i>	87.
<i>Tytön muistiinpanoista</i>	89.
<i>Kaksi kirsikkää</i>	90.
<i>Kerran itse</i>	92.
<i>Onkimista</i>	93.

	Siv.
<i>Laula, murheeton!</i>	94.
<i>„Tiki tak“</i>	95.
<i>Luona keisarin hovin</i>	96.
<i>Salaisuus</i>	97.
<i>Elääkö jumalas?</i>	98.
<i>Nuoret</i>	99.
<i>Ensi kemujen jälkeen</i>	102.
✓ <i>Risumummo</i>	104.
<i>Vaan kaksi</i>	106.
<i>Avutoin</i>	107.
<i>Vaihdos</i>	110.
<i>Häiriö</i>	111.
<i>Spartan nuorukaiset</i>	112.
<i>Tapa</i>	114.
<i>Kansien tähden</i>	115.
✓ <i>Vanha mummo</i>	116.
<i>Poikanen</i>	118.
<i>Syys keväällä</i>	120.
<i>Kadun varrella</i>	122.
<i>Pelissä</i>	125.
<i>Sukutuskat</i>	127.
<i>Kulkija</i>	129.
✓ <i>Nyt ja sitten</i>	131.
<i>Pieni</i>	132.
<i>Lapsonen</i>	133.
✓ <i>Peipolle Iisarilla</i>	134.
<i>Iisar</i>	136.
<i>Kolme lintua</i>	138.
<i>Runottarelle</i>	140.
<i>Kiertokulku</i>	142.

	Siv.
<i>Mikko</i>	146.
<i>Suomenlahdella</i>	148.
<i>Egypti</i>	150.
<i>Kukat Pinciolla</i>	152.
<i>Henki</i>	155.

Kansalaislaulu.

Olet maamme, armahin Suomenmaa,
Ihanuuksien ihmemaa!
Joka niemeen, notkohon, saarelmaan
Kodin tahtoisin nostattaa.

Kodin ympäri viljavat vainiot
Kalarantoja kaunistais,
Jalon kansan kuntoa laulelmat
Yli aaltojen kuljettais.

Saisi kuulla maailma kummakseen
Miten täälläkin taistellaan,
Pyhän, kauniin, oikean voitollen
Ilojuhline riemuitaan.

Kuinka kansa, pieni ja köyhäkin,
Edistyksellen uhria toi,
Ihanteen, jalon aatteen alttariin
Rovon viimeisen kantaa voi.

Kuinka uskaltaa sekä toivoa
Tämä kansa on tohtinut,
Vaikka vallitsi nälkä, kuolema,
Valo maast' oli sammunut.

Tohti toivoa sekä voittaakin,
Valon temmata soihdukseen;
Omat laulunsa nostaa kuultaviin,
Ihanimmaksi oppaakseen.

Ja se kuinka nyt kuohuu nuoruuttaan,
Kuni kihlattu morsian.
Vapautta se häiksensä valmistaa,
Tulevaisuuden juhlahan.

Sitä varten kansa nyt kilvan käy
Isänmaallensa uhraamaan,
Valon liedellä nuoriso valmistuu
Toivon-aikoja ohjaamaan.

Nosta, nosta jo henkesi kahleistaan,
Satavuosia sortunut!
Kansa yksi on Suomessa, yhdellen
Voiton-arpa on langennut.

Työhön, työhön yhtenä kansana siis,
Rehelliseen, arvoisaan!
Saman maan, saman kansan onnellen
Joka korsikin kannetaan.

Kuka kurja hylkien silmäilee
Suuriarvoinen alhempaan?
Saman arvon, kunnian ansaitsee,
Joka mies on paikallaan!

Kaikki, kaikk' ylös yhtenä miehenä nyt
Suomen onnea valvomaan!
Hetken työ tuhat vuosihin vaikuttaa,
Isänmaahan ja maailmaan.

18¹⁸/₇83.

Elias Lönnrot.

Lausuttu Viipurissa

17 p. Huhtik. 1882.

Lönnrot on kuin Suomen kansa,
Suomen kansa on kuin Lönnrot.

„Mitä vaadit, suomalainen? Vapautta, valtiikkaa!
Köyhä, halpa mökkiläinen vaatiako uskaltaa!
Vapauden valtakirja nosta ensin ilmoillen:
Miehen voima, hengenponsi, millä osoittaa voit sen?“

Voima? Eikö miehuuttamme Runeberg soi lauluissaan?

Sankareimme urhotöitä maine kantaa maailmaan.
Missä uljas miehen kunto, jalo voima loistaa niin,
Kuin ne kukkii puhjenneina Vänrik Stoolin laulelmiin?

Väitettiin: «ne vaan on laina, vieras kouluanti vaan,
Jost' on Suomi kiitostansa luotu aina laulamaan.
Palveluun tää kansa kelpaa, sill'ei voimaa hallintoon,
Oman hengen ponsi puuttuu, — ilmoillen sen nostakoon!»

Työ ja kunto silloin nosti mökin pojan piilostaan,
Ajan henki hänet kutsui kalleukset kaivamaan:
Vaatimaton niinkuin hyve, ahkera kuin kuntoisuus,
Kaino metsälammen lailla, tyyni niinkuin rauhausuus.

Sellainen tuo ajan urho, kalleusten kaivaja,
Aluss' unhoitettu, halpa, nyt jo tuntee maailma;
Kätketty kuin Suomen kansa salon synkän unheeseen,
Mutta työllään sieltä nousi, niinkuin kansa aarteineen.

Vaatimaton sanoissansa, kaino käytöksessä hän,
Mutta työnsä hedelmillä vaati ehkä enemmän:
Vaati kansallensa arvon rikkahitten rinnalla,
Laittoi, että Suomen laulun kuulee kauko maailma.

Suomen vaaroille hän nousi, näki järvet metsien,
 Loistavat kuin kiiltohelmet tummuudessa kutrien.
 Maansa järvillä hän kuuli laulun hellän helkkävän,
 Luonto kiehtoi kuulijata, vaan tuo laulu enemmän.

Laulun helmet poimi urho kielilt' iki kanteleen,
 Niistä punoi Suomettaren päähän jalon seppeleen:
 Laulut liittyi toisihinsa niinkuin järvet Suomenmaan,
 Sinijärvet luotu maata, laulut kansaa kultaamaan.

Niin nyt välkkyi maailmalle *Kalevalan* tähtivyö,
 Kertoi vanhaa sankar'-aikaa kansan hengen ihmetyö:
 Entisyyden muistolaulut, ase ajan nykyisen,
 Aateneri ammennella aukes Suomen kansallen.

Vanha *Kanteletar* kaikui syvät Suomen tuntehet,
 Virvoitti kuin laakson virta uuden laulun kukkaset.
 Vihdoin tietäjämme käsi isäin *Loitsut* ilmi toi,
 Neuvomaan, ett' aate, sana, henki muodot muuttaa voi.

Elias Lönnrot, Suomen kansa, — sanat kauas kuuluvat,
 Suomen hengen sullojilta ase, voimat vaipuvat.
 Snellmanin jo ääntä kuullaan, Runeberg jo uskotaan,
 Suomen kansan hengenvoimiin enemmän jo luotetaan.

Rauhan-aikaa kansa kaipaa, vaan tok' ensin voittoa:
 Kansan henki kotonansa tahtoo johtaa, hallita.
 Vasta sitte rauha koittaa, aika suurten hedelmäin,
 Lönnrotimme toivon-aika, päivät rauhan-ystäväin.

4

Silloin suurten töitten touko kauneutta kukoistaa,
 Isäin sankar'-ajan henki pojilt' uudet muodot saa;
 Suomi loistaa, Suomen yllä nimi laulun löytäjän,
 Soiton suorijan ja uuden päiväkullan päästäjän.

Seppeltä nyt Suomi sitoo, viettää päivän nousuaan,
 Harmaapäisen kunniata kaikkialla lauletaan.
 Seppelehet viheriöivät polvi polvelt' uudelleen,
 Niiksi Suomi kukat kylvää lapsiensa sydämeen.

Seppelehet viheriöivät kunniaksi suuren työn,
Kukkasia kylvetty on poistajalle unhoyön.
Jotdu sampo suvantohon, sammon sankar' eläköön!
Suomen onnen kultapäivä paistakohon, yletköön!

Häälahja.

Jo herra viettää häitän­sä,
 Hovissa juhlaillaan.
 On tanssi, soiton helkkinä,
 Ja maljaa maistellaan.
 Siell' asustaa vaan valkeus
 Ja kirkas riemun runsaus.
 Vaan ulkona — ken? — Ken?
 On kansa murheinen.

Saa murhe yössä hoippua,
 Hääjoukko riemuitsee.
 On onni keski taivaalla
 Ja varjot väistelee.

Nyt silkit, helmet helskyvät
 Ja kultavitjat välkkyvät,
 Vaan — tuskanhuutoja!
 On läänin rahvasta.

Saa huuto yöhön vaipua,
 Hääjoukko hyppelee.
 Ei riemu kuule tuskia,
 Sen korvat lumpenee.
 Niin kaunihisti notkutaan
 Ja soitto kaikuu, kaikuu vaan.
 Mut — kostonhuutoja!
 Ne herran orjia.

Saa kosto yöhön hukkua,
 Nyt valvoo rakkaus.
 On onnellisten seurassa
 Vaan armo, laupeus.
 Vaan miksi tanssi taukoaa?
 Miks' soiton kielet seisahtaa?

Kirous julma vaan
Nyt nostaa kauhujaan!

Ja niinkuin myrskyn pauhaten
Ei linnut laulakaan,
Hääjoukkokin on jähmeinen,
Sen riemu kahleissaan.
On morsian nyt kalpea
Ja pilvi sulhon otsalla.
Kirous yöstä vaan
Nyt nostaa kauhujaan.

«Juo sappea sun riemussas,
Isies kylvämää!
Maan meiltä riisti vanhempas,
Sun valtaas henki jää.
Vaan myrkynputket nouseva
On lapsiesi niitulla,
Ja onnentähkäs syö
Kirottu hallayö!»

Uh julmaa! Mistä kylvöstä
 Tuo vilja kasvoikaan?
 Hääjoukko kuuli mykkänä
 Ja sulho tuskissaan. —
 Hänehen kääntyy morsian
 Ja näyttää kuin rukoilevan. —
 Taas päivä paistaako? — — —
 Jo väistyy pilvi, jo!

Iloa sulhon silmiss' on,
 Ne säihkyä uudestaan,
 Ja syttyi poski morsion
 Taas onnen-purppuraan.
 Suhaus käy hääjoukossa
 Kuin tuulen kuiske lehdossa.
 «Mit' aikoo tehdä hän?
 Hän näytti päättävän!»

Niin nousi, astui portaillen
 Nyt sulho, morsian.

Valoa läikkyi kansallen
Yön mustan helmahan.
Ja nuorikot on ylevät,
Kuin kaksoistähti lempeät.
Ja kansa kuiskuttaa:
«Hän haastaa, kuunnelkaa!»

«Pois muistot!» sulho lausahtaa,
«Pois muistot katkerat!
Nyt onnenkevät aaltoaa
Sen laineet loiskuvat.
Häähuoneesta ne ouruaa
Ja vapautta lahjoittaa.» —
«Vapaus! — kuulitko?»
Keskeytti kansa jo.

«Mun hovi, teidän lääni on,»
Niin herra jatkoi nyt.
«Isäntä kukin olkohon
Kuin maat ois perityt.

Jumala vaan ja ruhtinas
Meill' yhteinen on valtiass.
Ja rakkaus veljyyden
On side sydänten.«

Jo lausuikin hän tarpeeksi.
Vaan kansa vait on myös!
Niin kuunteleeko kylmästi
Tuo joukko jalon työs?
Ei! lämpimyyttään vait on se,
Suun sulkee kuuma kyynele.
Vavahtaa huulet vaan,
Ei lähde sanaakaan.

Niin hetkinen. — Jo raikuu maa
Ja kaikuu kiitokset:
Kun kevätpäivä armahtaa,
On virrat kuohuiset.
Yö kirkastui, kun loistivat
Iloja kokkovalkeat.

Maat, järvet riemujaan
Sai kansa kaikumaan.

Ja kansa yhtyi häihin nyt,
Hääjoukko kansahan,
Niin riemu, äsken särkynyt,
Nyt täytti maailman.
Taas soitetaan ja tanssitaan,
Heräsi päivä vuoteeltaan,
Vaan onnellisten häät
Viel' iloitsevan näät.

1883.

Tuutiessa.

Tuuditan tulisoroista,
 Kipenäistä kiikuttelen,
 Vaalin pientä valkeaista,
 Luojan lasta liikuttelen.

'Taivahast' on lahja tullut,
 Taivahan tulen kisoista,
 Luojan lemmen liekinnöistä,
 Ei vahingon valkeoista.

Tuudin lasta maan valoksi,
En vahingon valkeaksi,
Tuudin toivojen tuleksi,
Työn jaloisen jatkajaksi.

Senpä tuudin tuikkeheksi,
Tähdeksi tähän talohon,
Maan hyväksi maineheksi,
Suurionnisten ilohon.

18¹⁹/₂83.

Taivahasi.

Turhaan etsit, tutkivainen, taivahalta tähteä,
 Johon maasta matkustajan täältä tulis lähteä.
 Et voi eikä tarvis täältä matkustella kauemmas,
 Läsä loistaa tähtyesi, etsittävä taivahas.
 Käänny lapsikammiohon, katso pientä kehdoissaan:
 Puhtahin sen silmän palo,
 Herttaisin sen hengen valo, —
 Kadotettu taivahasi siinä loistaa kirkkainnaan.

Ihme.

Kaikki katsoo Ellin armautta:
 Leikkii tuossa hiekan helteheessä,
 Läikkyy lainehina kultakutrit,
 Liehuellen tuulen tuttavina,
 Päilyy ihmelähtehenä silmä
 Tumman ripsiverhon siimeksessä,
 Kuvastaapi taivahan kuvia,
 Tyynen, pilvisaihottoman taivaan,
 Kajastaapi kasvojen kukoistus
 Vienon, puhtahimman aamupuhteen;
 Mut on kaiken kauneuden ihme,
 Ett'ei Elli tiedä ihmettänsä.

18⁴/₆83.

Kuustoistavuotisen laulu.

Mieltäni mun, miekkoisen, ei murhepilvet paina,
Täytin vuotta kuusitoista viime helluntaina.

Siit' on asti mieleni kuin hunajaa ja mettä,
Tunnen toivot rinnassani, vaan en kynelettä.

Tuntisin jos kaipausta, siit' ei hiiskausta!
Eihän aika-ihminen voi päästää valitusta.

Nouse riemu rinnassani, kaisu korkealle!
Kylvä onnen-omenoita tälle maailmalle!

Auki tiesi, maailma, ja anna työtä, aika!
Toimitan kuin tohtori ja parannan kuin taika.

Kauas hehkuu mieleni ja kunniani palaa,
Liekö tässä Suomessamme tarpeheksi alaa?

Voinhan alkukaunisteeksi kotimaassa koittaa,
Kansalleni seppeleitä solmita ja voittaa.

18⁶/83.

Kalamies.

Kalamies laskee verkkonsa,
Verkkonsa aaltohon.

Kalamies ei voi arvata

Mitä käy verkkohon.

Jumalaan luotetaan,

Hänen on vallassaan.

Kalamies laskee verkkonsa,

Verkkonsa aaltohon.

Moni on yökin valvottu,
Kala ei tartu vaan;

Aamu kun nousee siunattu,
Kalakin nostetaan.
Ahkeruus, luottamus,
Niissä on siunaus.
Moni on yökin valvottu,
Kala ei tartu vaan.

Moni mies voiikkaa, oihkailee
Murheen-tuskissaan.
Suru ei auta, työtä tee,
Siit' apu lähtee vaan.
Työtä tee tyytyen,
Onni käy onkehen.
Moni mies voiikkaa, oihkailee
Murheen-tuskissaan.

Kalamies hän on uskonmies,
Kalamies kunnokas.
Omat hän neuvot turhaks ties,
Herra on laupias.

Hänen vaan neuvollaan.
Saalihit nostetaan.
Kalamies hän on uskonmies,
Kalamies kunnokas.

18¹/₇/83.

Äiti.

„Jokivartta pitkin
Kävelin ja itkin:
Lapseni aaltoon hukkunut lie.
Löysin lumenpäljen,
Siinä jalan jäljen, —
Siit' oli surmaan lapseni tie.

Mieheni läks' ensin,
Häntä etsin, lensin,

Lintuna, jolt' on puoliso pois.
Hän jos hukkui, kuoli,
Elämästä puoli
Mult' ikipäiviksi riistetty ois.

Hukkunut ei vainen,
Kurja, — armahainen, —
Pois paken' aaltoisen meren taa.
Käännyin rantalehtoon,
Mökkihini, kehtoon, —
Kaikkialt' etsin last' ihanaa.

Lasta, lohdutusta,
Etsin, — mökki musta
Hautaan upposi silmissäni:
Laps' on poissa; — meni
Koko elämäni!
Synkk' on hauta nyt mökkiseni.

Vaivuin jälleen nousin,
Juoksin minkä jousin. —
Juoksun' ei kauan kestänyt lie:
Löysin lumenpäljen,
Siinä jalan jäljen, —
Siit' oli surmaan lapseni tie!» —

Näin hän lauloi yksin
Päivät pääksytyksin,
Murheess' uitellen sydäntään.
Polki rukkiansa,
Leipää suolahansa
Painoi, kasteli kyynelillään.

Elikö tai kuoli,
Almusta ei huoli:
«Armoleip' ei mun armottoman.»
Tyhjää kehtoansa

Tuutii toisinansa,
Toivoa laulaa toivottoman:

«Isä, kanna lasta,
Vaikka tuonelasta,
Suo hänet äidin viel' omistaa!»
Muutpa moittii vainen:
«Hullu, hullu nainen,
Soimata uskaltaa Jumalaa!»

«Tuuti, tuuti lasta,
Vaikka tuonelasta!»
Äit' yhä laulaa yöt yliten.
«Minut hälle anna
Tai hän mulle kannan! —
Kuukin nousee yön laellen.»

«Kuukin kuoltuansa
Nousee uudestansa,

Läntisen päivänkin itä tuo.
Öisen valon luoja,
Uuden päivän tuoja,
Äidin murheesen ilo luo!»

«Tuuti, tuuti lasta,
Vaikka tuonelasta,
Muutoin ei isä anteeks' saa.» —
Yö on. Kumma valo,
Äitilemmen palo,
Vaimon kasvoja kirkastaa.

Kuu jo kultaa yötä,
Herra armotyötä
Näyttää aikovan maass' alottaa.
Lähenee jo aamu,
Mökiss' outo haamu
Last' ihanaa sylin kannattaa.

Ihmekö nyt kohtaa?
Äidin silmät hohtaa

Kuin valo koittavan auringon.
Juoksee haamun vastaan,
Syleileepi lastaan. —
Murheesen ilo vuotanut on.

«Kiitokset, mies kulta!
Anteeksi sait multa!»
Autuas äiti näin huudahtaa.
Päivä koitti yöstä,
Herran armotyöstä
Rakkaus koston sai sovittaa.

Tuuti, tuuti lasta,
Lahjaa taivahasta.
Vaan vait! — tuutija vaiennut on.
Seis nyt, rukki, kehto,
Tyynny, rantalehto!
Äitikin tyyntynyt on lepohon.

Lepää lautehillaan,
Kasvot kirkkaimmillaan,

Rakkaus loistaa kuolematon.
Missä? mikä pauhaa!
Mökiässä on rauhaa:
Äiti jo lapsensa löytänyt on.

1883.

Poimulehti,*)

olet minun

Kaltaiseni: luonto sinun

Sydänjuurias kun painaa,

Lehdillesi helmet lainaa.

Helmet päilyy päivän alla,

Mieli viehtyy katsojalla.

Painaa myös mun sydäntäni,

Mikä oikein painaneekin,

Vaan se paino mielessäni,

Helmiäpä nostaa sekin,

*) *Alchemilla vulgáris*. Kevät-aamuina näkee tämän kasvin lehdillä kastehelmen kaltaisia pisaroita, jotka ovat juuripainon vaikutuksesta lehden sisästä pusertuneet.

Nostaa milloin kyyneleitä,
Milloin laulun helmyitä:
Miellyt niitä silmätessä,
Rakkauden säteillessä.

1883.

Ihailua.

„Ah, ihanaa! Miten on sulonen! Ihan ihmehen lapsi!
Ainoa onnettomuus: kuuro kun on polonen!»
Hurskahat naiset noin, ihastusta ja sääliä huutain,
Kiertävät last' ihanaa, — onneksi kuuro hän on.

18²³/683.

Oppia.

Ruista kuin riiheen, oppia otsaan ei sovi ahtaa:
Kuivettumaan sitä ei nosteta, vaan itämään.

Varoitus.

Aisopos kun sanasutkia Delfin toi pyhämaalle,
Syntipä keksittiin, surman sai pilamies.

Muistaos, ystävä: temppelin palvelijoit' elä pilkkaa,
Kiittele vaan miten voit, peittele myös pahojaan.
Tai pahan tietäen vaan ole vait, pysy tyhmänä, tollo,
[Jos valo, jos tosi niin kärsii, niin sinä et.
Viisait' ei sovi neuvoa, nousevat niin rasavilliin,
Seppää jos opetat, päähäsi saat vasaran.
Ylpeät leimoistaan ovat valtion puntarit aina,
Heidän huulilta vaan viisaudet putoaa.

18²⁷/₂83.

Pettäväistä.

Uskoa täytyy mun mitä kertovi tietäjä-vanhat:
 Vaahdostaan meri loi rakkauden jumalan.
 Siks' yhä vaahtona teutuuttaa omiaan, yhä heittää
 Rannalt' toisellen rakkauden kisamiin,
 Niin kuni Lemminkäistäki lietoa niemeltä saareen,
 Sielt' takasin kotihin, Sariolahan kodistaan.
 Surra ja suuttua vaan, jopa uskoa, toivoa antaa,
 Onnen tarjotun taas tempaa pettäen pois.

18²⁰/₂83.

Ensin ja nyt.

Ensin mairekukkasin sun pääs ja rintas kaunistin,
— Katselit niin säihkysilmin. —
Ylistelin avujasi, kauneuttas kiittelin,
— Kuuntelit niin herkkäkorvin. —
Mettä luulin antavani, annoin myrkkyä;
Tein niin heikkouden synnin, tein sen lemmestä.

Nyt sua ohdakkeilla tuikin, polttiaisin hautelen,
— Katselet niin karsosilmin. —

Vasten mieltän' ivansuolaa sydämeesi kylvelen,
— Kuuntelet niin kammokorvin. —

Kuumeesen jos sairastuisit, myrkky hiestyis pois,
Vaan jos tuskaan kuolisit, niin syy mun lempen' ois.

18³⁰/85.

Mokoma lokomotivi!
Ohikulkien viskasi hiilosen,
Näki siitä syttyvän sydämen,
Mutta ei pysähtynyt,
Hiilonen hehkuu nyt,
Poroksi polttee vihannan,
Ihanan lempirannan,
Kyyneleistä ei sammu tuli,
Kevähän elementit suli. —
Mokoma lokomotivi,
Viskasi hiilosen!

18⁹/₅84.

Timanttipuikkonen.

Mitähän tarkoitti
 Tyttö, kun kirjoitti
 Nimensä ikkunaan?
 Syvähän piirsi sen
 Timanttipuikkonen, —
 Lasi ei tunne vaan.

•

Timanttipuikkonen
 Oletkin, tyttönen,
 Sydäntä säästä vaan!

Miksi et säästänyt?
 Sydäntä särkee nyt,
 Polttaa hullunaan.

Vaan sinä, tyttönen,
 Timanttipuikkonen,
 Hymyilet, naureksit.
 Työtäsi jaloa,
 Kuin tulipaloa,
 Ihailen silmäilet.

18²⁷/₃84.

Viimeistä päivää.

Niin muistot mieluisat,
Kuin katkerat,
Niin muistot riemujen,
Kuin murheitten:
Ne yhteen maljahan
Nyt kaikki liuennan
Ja juon.

Niin muistot lemmekkäät,
Kuin tuimapäät,
Niin rakkauden-yöt,
Kuin kostontyöt:

Totia teistä teen,
Suu kutsuu huulilleen
Ja juo.

Ja toivon maailman,
Kuin rakkulan,
Näen vaahtoharjahan
Nyt hukkuvan:
Niin helmen, kalliimman
Kuin Krasso, sulatan
Ja juon.

1872.

Kerran.

Käyskelin kerran käärmesuota, —
Suo oli onneks jäässä.
Astelin käärmeittenkin päälle, —
Onneksi näin vaan unta.
Vaan Jumalan jos paistaa päivä,
Käärmehet tointuu taasen,
Jos uni vaihtuu valvonnaksi,
Voi toki silloin, silloin!

1882.

Lapseni nukkuu.

Lapseni nukkuu, nukkuu, —
Iäksi nukkukoon!
Taikka jos herää, herää, —
Aina hän valvokoon!
Aina jos nukkuu, välttää
Pahoja maailman,
Aina jos valvoo, voittaa
Pahuudet maailman.

18¹³/₇84.

Köyhä runsaus.

Oi runsasta, — oi köyhää maailmaa!
Niin paljon ja niin vähän lahjoittaa:
Maa mulle vuotaa viiniä,
Mut vettä vaan on veljellä.
Syön hekkumoiden herkkuja,
Mut veljyt kalvaa pettua.
Ma uinun höyhenpatjoilla,
Ja veljeni puulla paljahalla,
Tai kulkee mieron matkoilla,
Yöt kärsien usein taivas-alla.
Kun mulle taitehen kukkaset
Jaloa luovat virvoitusta,
Niin veljyt raukalle lapsoset
Soi puutevirttä ja ruikutusta. —

Ja kuitenkin, voi kuitenkin!
Se tuhlannut on paljonkin,
Ken hukkasi helmen parhaimpansa:
Mielt' onnellista, unta rauhaisaa
Ei aarteet maailman voi lahjoittaa, —
Oi, veljeni! — hällä on parhaimpansa!

1884.

Uteliias kuu.

No, onpas kumma vasta:
 Kuu katsoo akkunasta!
 Sen varmaan taivahankappaleet
 Uteliaist' ovat naisista oppineet, —
 Paljonhan oppii heistä,
 Luomisen enkeleistä.
 Kas, mitähän mahtaa kurkistaa,
 Viattomuuttako nukkuvaa?
 Kuu kulta, olit myöhäinen:
 Viattomuus jo kauvan
 Täältä' otti matkasauvan,
 Palauttaa jos voisit sen! —
 No, voi nyt mitä huokailen.

Dresden, 18⁹/₈₄.

Miks' eletään?

On joutsen harmaa lapsena,
Vaan vanhempana valkea.
Min' olin lasna valkoinen,
Vaan vanhetessa tummenen.
Miks' eletään?
Miks' eletään,
Kun ruostutaan vaan yhtenään?
Kentiesi aivan siksi,
Ett' tunnettaisiin selvempään
Itsemme ruosteisiksi.

Dresden. 18⁵/₇84.

Onnellinen.

Olit onnellinen, äitini,
Kehdossa kun nukkui poikasi:
Paljon pojastasi uneksit,
Paljon rukoilit ja toivotit.

Onnellinen hänkin, poikasi,
Poikavuosinaan kun juokseli,
Jaksoi uskoa ja toivoa,
Jaksoi riemuita.

Onnellinen nytkin äitini,
Vuorostaan kun hänkin nukkuvi,
Nukkuu nousematta milloinkaan
Näkemähän turhaa toivoaan.

18 $\frac{7}{8}$ 84. Dresden.

Onneton.

Sappho ihana ja onneton, —
 Onneton ken etsii onneaan, —
 Jospa muistit lyyriäsi vaan,
 Tuntematta mitä lempi on!
 Mutta lempi tuimin tuskineen
 Kiedottu on kieliin kanteleen,
 Siksi, ihana ja onneton,
 Syöksyit kalliolta aaltohon,
 Myrskymieli mereen myrskyiseen.

18¹⁵/84. Dresden.

Valheita.

Valo heijastuu,
 Esineestä esineesen singahtaa,
 Tyynnä kuvastuu
 Veden alla valhetaivas, valhema, —
 Valon valhekin on ihanaa.

Sointu heijastuu,
 Kalliosta kalliohon kimmahdaa,
 Korva hairahdaa,
 Valhevastaus kun kajahtaa, —
 Soinnun petoskin on sointuisaa.

Lempi vaihettuu,
Esineestä esineesen singahtaa,
Sydän hairahtuu,
Valhesoinnun, valheonnan kuvastaa:
Alku armas, loppu katkeraa.

Dresden. 18¹³/₈₄.

Laulun tosi.

Et, laulu, totta ehdotonta
Sä aina pyrji lausumaan,
Myös puolitotta, valhettakin monta
On kaunista, ne kun on ehjää vaan.
Voi lukujenkin valhe, nolla,
Se kun on ehjä, kaunis olla,
Vaikk' ynnä toisten kanssa vasta
Se lakkaa valhe olemasta.
Niin vertaukset, varjot, kuvat, —
Myös itse kuva Jumalan, —
Vaan totuudesta kangastuvat,
Niin luoden valhemaailman.
Mut kuvat, vaikka valheita,
Vakuuttavat tok' oikeasta,

Ja vertauksest' ontuvasta
'Totuuden myös voi tuntea,
Ja Luojan valhekuvast' ihmisestä
Viel' löytyy merkit alkulähteestä.

Huoleti.

„Poika, oi poikanen,
 Elelet leikkien,
 Ruusuja painelet
 Tyttösi rintahan,
 Toisia suutelet
 Poskilta pois!« —
 «Huoleti! — sydämeen
 Jäävät ne iäkseen,
 Muuten ei onneni
 Kestävä ois!«

25/84. Dresden.

Kaksin.

Kaks asteleepi nyt nuorukaista, —
 Tietysti tyttö ja poikanen, —
 Ihailla kevätmaailmaista
 He tahtovat, — no arvaa sen.
 Parastaan luonto tehdä koittaa,
 Maailma kukkii, linnut soittaa;
 Nuo kaks ei nää, ei kuule muuta
 Kuin kahta silmää ja yhtä suuta.

18²⁶/₄84.

Hän jääpi.

Siin' istuu tyttö yksinään,
Ja lukee, kirje edessään.
Vaan kissa litkii takana
Pois kermakullan maidosta, —
Voi kissaa vallatonta!

Ja tyttö, ennen punakka,
On nyt kuin kerma vaalea.
Tuo kirje mitä merkitsee?
Se posken ruskot nuolaisee, —
Voi kirje vallatonta!

Tupahan paista, aurinko!
Kevääsen astu, tyttö, jo!
Suo luonnon poskes ruskottaa.
Oi neittä hallan puremaa, —
Hän jääpi vaaleaksi.

13/784. Dresd.

Kukkien mieleen.

Minua kukkaset miellyttää,
Hyväilen oikein heitä,
Ja lemmin, oikein rakastan
Kuin hyviä enkeleitä.
Tekisi mieleni poimimaan,
Mutta en henno kuitenkaan.

«Voi sua tuhmaa Jussia!
Sehän on kukkien mieleen,
Heitä kun lempii, rakastaa,

Asettaen rintapieleen,
Heitä kun riipoo rinnoilleen,
Ottakoon vaikka juurineen.»

/6 1884.

Eläintarhassa.

I.

No, onpas täällä eläintarha suuri!
Vapaina toiset, toisill' orjanmuuri
Tai häkki, niinkuin noilla apinoilla.
Ravintolassa tuolla vapahammin
Apinan jälkeiset on pakinoilla.
Niin luulisi! vaan viittä viekkahammin
Jumalanvilja kahlehtii tok' heitä.
Oi, Diogenes, etsipäs jos keitä
Täältä' ihmisiä voisit kohdata!
Jos Darwinia pettänyt ei harha,
Niin maailma on suuri eläintarha.

II.

Noin ennen aina toivotin: «oi naiset,
Te tallennelkaa kyyhkyn untuvaset,
Ja jääkää aina hentolintusiksi!
Te miksi vapautte kalkkuniksi,
Noin kartanoilla julki kotkotellen
Ja ruusunpunaiselle vimmastellen!» —
Vaan voi kuin pettää ulkountuvat,
Ne huuhkalla kun ovat hienoimmat!

III.

Vapaana ollen nauroi kyyhkynen,
Elämän-onnestansa riemuiten,
Nauroi ja sai metsän nauramaan.
Nytkin, eläintarhan orjana,
Naureksii kän, vaikka tuskissa;

Ymmärtää ken hänen nauruaan?
Nauraa katkerasti maailmalle,
Itse vapautta kaihovalle,
Joka muita kytkee kahleillaan.

Dresden. 1884.

Epäsointua.

Kuulinpa mainion konsertin:
 Sata viulua vinkumassa.
 Toki tuskastui moni sittenkin
 Sävelpiinassa kauheassa:
 Kun puolet aikaa tuhlatiin
 Virityksiin epäsointuisiin.

Epäsointujen aika on tottakin,
 Virityksien vuosisata,
 Sopusointu jos kohtaa korvihin,
 Se on onnea, sattumata.
 Ja kiusankieliä kuullessaan
 Jo maailma voiikkaa tuskiaan.

Mut tuskia toivo lieventää,
Kuin synnytyksien alla:
Voi soinnunlapsen hengittää
Ajan koittavan rintamalla;
Ja lapsen miehistyttyään
Saa kielet sointuhun yhtymään.

1884.

Nenistä aatelin.

Nenistä aatelin ja kuninkaan
 Nyt useasti vielä haastellaan,
 Ne osoittavat muka mahtavuutta
 Ja valtaa, voimaa, mielenjaloutta.
 Niin vanhaa virttä yhä lauletaan,
 Sisällys vaikk' on tyhjiin kulunutta.
 Ei huomata, kuink' usein Heikkilällä
 On nenä aatelin tai kuninkaan,
 Ja suvustansa ylvästelevällä
 On nenä aivan tavallinen vaan.

Dresden. 18²⁰/84.

Kaivatessa.

Käki aamuin kukkuu, —
Tok' ei käki kotoinen.
Rastas aamuin raksuttaa, —
Tok' ei kotirastainen.
Aamuin ruusut puhkeaa,
Tupaseeni tuoksahtaa,
Lemu tuulelmassa,
Tapaa laulamassa:
Tupasessa vierahassa,
Kukkasista vierahista.

— Tuuli, lennä Suomehen,
Tuothan pikku sävelen
Suomen lintusilta!
Tuuli, lennä Suomehen,
Tuothan hienon tuoksusen
Suomen kukkasilta! —
Tuossa orvonkukkanen,
Minä tässä kaivaten,
Vierahassa keväimessä,
Kotikevät sydämessä.

Dresd. 18⁵/₇,84.

Elben luona.

Elben luona lauloi lintu harmaa;
 Kuulin, luulin Suomen rastahaksi.
 Mutta mik' on maailmassa varmaa?
 Saman-uskoista on tuskin kaksi.
 Toista mietti saksalaisen mieli:
 «Tuo on Elben rannan satakieli.»

Kumpi meistä lieenee oikeassa?
 Toinen polvi uskoa voi toisin.

Kaikki vaihtuvaist' on maailmassa.
Suomen rastaan satakieleks soisin,
Sen on sävel herttaisin ja sulin. —
(Liiaks' ehka lausuneeksi tulin.)

18⁸/₅84.

Peipolle Elbellä.

Oi, sinäkö täällä, peipponen!
 No, kiitetty olkohon Luoja!
 Ja pihlajassako laulaen,
 Kotoni kevähän tuoja?
 Kaks ystäväistäkö yhtehen
 Ja kolmas pohjatuulonen!

Mua neljänneksi tok' ottakaa,
 Niin yhdessä laulelemme
 Ja, kummastuttaen kuulijaa,
 Keväästä kuiskelemme:
 Keväästä Suomen rantojen, —
 Se kuullaan täällä epäillen.

Epäiltäköön, kun kuunnellaan,
Usko on töitä Herran;
Hän Suomen puolehen aikanaan,
On kääntävä kansat kerran.
Ja silloin, peippo, sun laulusi
Ei rauennut ole turhaksi.

18²⁹/₆84.

Dresdenin lammilla.

On täällä järviä niitä, noita,
Kuin Suomen paunia, lammikoita,
Joilla joutsenet uivat.
Oi, joutsenet, jos tietäisitte
Te Suomen järvien kauneutta,
Joilla joutsenet uivat,
Niin sinne kilvaten rientäisitte,
Siell' uiden, laulaen suloutta,
Kuin Suomen joutsenet uivat.
Niin luulisin, mut mieluisin
Lie kotiaaltonen teillekin.

18²⁶/₄84.

Unkarin tyttö.

Alas Elbeä Tonavan mailta
Tuli tyttönen Unkarin.
Ja hän laivan helmenä loisti,
Oli tähtönen kirkkahin.

Muut tähdet kiertävät päivää,
Kukat huomavat auringon,
Niin laivalla kaikkien ihme
Tuo Unkarin tyttönen on.

Ja nyt Unkarin taivahan auki
 Näki maa hänen silmissään,
 Ja tukka kuin Tokain tarhat
 Yli varjosi ylpeän pään.

Kevyt Elben aaltonen läikkyy,
 Soma vartalo heilahtaa,
 Vene seisoo: Unkarin ylväs
 Myös rantahan astahtaa.

Väki tulvii, tyttönen väistyy.
 Mihin? — Suurehen maailmaan.
 Yhä siellä hän rintoja hurmaa,
 Kuin viinikin Unkarinmaan.

Elbellä 18²⁶/84.

Herttuata nähdessä.

Oli kerran herttua, — onhan noita
Paljonkin vielä herttuoit.
Kylähän kulki herttua kerran,
Niin kansakin näki suuren herran.
Ja vanha koulumestari vastaan
Kuljetti myös sata oppilastaan.
Iloisna lapset leipakoivat:
Nyt toki ihmeen nähdä voivat!
Mestari herra vaan vapiseepi,
Kun hattuvanhustaan piteleepi.

Myös jälkijoukkona vanha kansa
 Suo tuulen huuhtoa tukkiansa.
 Niin lähestyvät kuin jumaluutta.
 «No, lapset, näättekös korkeutta?»
 Niin mestari. Lapset: «Taivas tuolla!» —
 «Teill' onkohan silmät etupuolla?»
 Pää painakaatte tok' alas maahan!« —
 «Ah, ihanaisehen kukkamaahan!« —
 «Ei! kohti herttuan ylhäisyyttä!»
 Hän suopi teille nyt ystävyyttä!» —
 «Niin, herra tuossako!» — Lasta sata
 Tähysteleepi nyt herttuata.
 Ja nähden vanhojen vapistusta,
 Jo nuoret tuntevat vaikutusta.

Dresden, 18²⁶/₈₄.

Itsenäiselle.

Olet itsenäinen? No kaikkia vaan
On luotu maailma kuulemaan!
Olet ympäristöä, hengit sitä.
Sitä aattelet ja sit' uskot, mitä
Esivanhempas sekä kansalaises.
Ja toista mieltä jos huomataan,
Sua kohta syrjästä kolhitaan,
Ja kahleesi on omat uskolaises.
Kuin tuskaloiselta tuntuukaan,
Jäät ennelleen yhä istumaan,

Ja yhteiskuntasi vitjassa
Olet ruostuvaisena rengasna,
Joka uutena välkky kilkahtain,
Mut vanhana soi kuin muutkin vain.

Teplitz, 18³/₈84.

Kahlitulle.

Sua säälin, joutsen jalolentoinen,
 Kun rajoittuu nyt liikkees lampehen,
 Vaikk' ennen korkealla lentelit,
 Kun joskus miellytti, niin uiskelit.
 Nyt ken sun siipesi on leikannut,
 Niin leikikseen sun lampeen kahlinnut?
 Liet yksi niitä, joilta maailma
 Vaan huvikseen on siivet katkaisna.

Teplitz. 18¹/₈84.

Päivänruusu.

Moni kukka on kaunis tarhassaan,
 Yli aidan ei näy kuitenkaan.
 Vaan päivänruusu on loistava,
 On kukkavaltion herrana,
 Yli muurin katsovi maailmaan,
 Lumoustaan luo ohikulkijaan,
 Ja toiset kukkaset mielellään
 Hänelle nyökäyttävät pään.
 Hän vastaa nöyränä toisia:
 «Mitä onkaan kukkien kauneus!
 On suuri kuin pienikin luontoa,
 Jota kirkastaa valon rakkaus.»

18⁶/₈84.

Pikku tuikkehet.

Poimin sinut, pienoinen
Kiiltohiekan jyvänen, —
Halveksittu, heikkokiiltainen.
Poimin piilevänsikin kukkasen, —
Kainous on helmi sydämen.
Laulan kastehelmyestä, —
Hetken helmi kaunoinen!
Silmästä ja kyynelestä, —
Lähde tuo ja puronen!
Illan kiiltomatosesta,
Jok' ei valoaan
Peitä, pienoistaan,

Asunnosta loistaa alhaisesta:
Yhdessä te, pikku tuikkehet,
Välkytte kuin kaukotähtyet, --
Monivärisemmin vaan.

Teplitz, 18¹⁵/₈84.

Vastahakaan.

Päivä alkoi laskuaan,
Mielenipä nousuaan.
Sammui silmä auringon,
Syttynytpä sydän on.
Päivä painui syvimmilleen,
Ihastuin jo ylimmilleen.
Päivän vuoro valjeta,
Mielenipä laimeta.
Koitti aamun aurinko, —
Mieltymyspä loppui jo!

Mieleni ei luonnoton,
Vaikka lyhytlentoinen:
Iltatähden, kuutamon
Kanssa nousten, laskien.

Teplitz, 18¹⁴/₈84.

Tytön muistiinpanoista.

Siell' istui hän mua silmäten,
 Ma naureksin vaan ilveillen.
 Pois päänsä käänsi hän kainosti,
 Taas vaikenin, — hän silmäsi.
 Ja syvää tuota silmäystä
 En unhoittaa voi milloinkaan,
 Mut puhkesin toki nauramaan.
 Hän tunsu tuskaa, häväistystä,
 Sen luin hänen kasvoistaan.
 Niin poistui, silmää nostamatta,
 Katosi puiston varjoihin. —
 Katunut olen sittemmin.

Teplitz, 18¹⁰/₈84.

Kaksi kirsikkaa.

Poika puistossa
Poimi marjoja,
Noita kypsiä, ruskeoita
Böhmilaaksojen kirsikoita.

Näki tuonnempaa
Kaksi kirsikkaa,
Näki tyttösen silmää kaksi,
Halu leimahti polttavaksi.

Vesi seisauttaa
 Kulovalkeaa,
 Pojan kiihkoa tyttösestä
 Purot, viinitarhat ei estä.

Veri kiehahtaa
 Ja hän kiiruhtaa, —
 Tytön painavi rinnoillensa,
 Tytön huulokset huulillensa.

Poika, tarkasta! —
 Risti vuorella! — —
 Mitä tehnyt poika ois muuta,
 Jos nähnyt ei ristinpuuta? *)

Teplitz, 18¹¹/₈84.

*) Katolisissa maissa näkee vähän väliä pystytettynä ristiinnaulitun kuvia.

Kerran itse.

Venehessä vanhempasi
 Istuskelet, pienoinen,
 Heitä pidät turvanasi,
 Heihin luotat uskoen.
 Kerran tartut airoihin,
 Kerran itse soutelet,
 Kehen silloin luottanet, —
 Omihinko voimihin?

Berlin, 18^c/₉84.

Onkimista.

Oikein istut ongellen,
Mustalaisen poikanen.
Mit' on elämäsi rata? —
Onnen-onkimista vaan.
Edessäsi uipi sata,
Onkehes käy harva vaan:
Onnen tunnet etsiessä,
Vaan et sitä löytäessä.

Berlin, 18⁶/₉84.

Laula, murheeton!

Laula, laula, murheeton!
Sydämesi on niin raikas,
Viel' on riemuella aikas,
Henkesi on saastaton.
Tunnen jotain riemustas:
Kuin se kaukaa kajastaisi,
Kaipaukseni toteuttaisi, —
Tarttuu puhtaudestas.

Berlin, 18¹⁸/84.

„Tiki tak» käy kello, lapsonen,
 Tiki tak, se lapsia miellyttää.
 Mut hyötyä siit' ei, lapsonen,
 Et viisareita voi ymmärtää.
 Niin virran kuuntelet kohinaa
 Ja kuulet kello kun naksuttaa,
 Vaan kulje et virran seurassa,
 Ja tunne et aikaa arvata. —
 Tiki tak vaan lapsia hauskuttaa,
 Kohu virran pieniä uinuttaa.

Berlin, 18²⁷/₉84.

Luona keisarin hovin
On lähde kaunoinen,
Ylös kuohuvin povin
Se silmää taivaasen.

Luonnon lähtehen lailla,
Se purkaa helmiään,
Luonnon alkua vailla
'Tok' ehtyy yhtenään.

Berlin, 18²¹/₉84.

Salaisuus.

„Mulla on pieni salaisuus.
 Asia on vielä aivan uus.
 Siskoni! äsken kirjeen sain,
 Siit' elä hiisku muille vain!
 Täällä voin metsässä kuiskata:
 Kuulehan! — olen kihloissa!»
 «Kihloissa! — kylässä huudettiin,
 Että jo menet naimisiin!»

18⁵/84.

Elääkö jumalas?

Ihaillet Venusveistoas!
 Elääkö sulle jumalas?
 Valaiset häntä tuohuksella,
 Niin onkin parhain tarkastella:
 Hämärähetkin Venuksen
 Voi tunnustella parhaiten.

18¹²/₆84.

Nuoret.

Ylös vuorta kahden kulkivat,
 Eri puolta tiestä astuivat,
 Käyden riitelivät keskenään,
 Koira haukkui heidän välillään.

Raskahasti kaiku vastaltaa,
 Raskas kulkea on vastamaa,
 Toki poika, toki tyttönen
 Koirinensa nousee vuorellen:

Ta'ustalla metsän siintävän
Näytti taivas maata etsivän,
Taivas maata etsi, vettä maa, —
Sydäntäkin sydän halajaa.

Ah, kuin kaunihisti soveltuu
Havumetsän luona lehtipuu,
Veden luona maa ja taivas maan,
Miehelläkin nainen rinnoillaan.

Nuoret lähenevät toisiaan.
Niinkuin metsä yhtyy oksistaan,
Kättä lyöden, silmää silmäten,
Liittyy poika nyt ja tyttönen.

Koira huomaa, kääntyy laaksohon,
Maata suutelee ja leuto on.
Mutta taivassilmin, käsikkäin
Nuoret kiiruhtavat laaksoon päin.

Taivassilmin, uppo onnessaan,
Kuvaellen kultalaksi maan,
Kerjuvanhust' eivät oivalla,
Jonk' on koira tieltä haukkunna.

Kerjuvanhus seisten tarkastaa:
«Nuorten myötä-, vanhan vastamaa.
Vaan kun kohtalo tuo kokkaran,
Näette taivaan maahan tarttuvan.»

1884.

Ensi kemujen jälkeen.

Voi, kuinka kaunis on maailma
Kotoni ulkopuolla!
Ja tänä iltana tanssissa,
Kuink' onnellist' oli tuolla!

Ne nuoret herrat niin herttaiset,
Ett' aivan mieleni suli!
Ja syttyi heilläkin sydämet,
Kun kuka luokseni tuli.

On kukan vaikea valita,
Kun noin on perhoja monta;
Suon heidän luonani tanssia, —
Odotan verratonta.

Berlin, 18⁸/₉84.

Risumummo.

Risutaakkani alla nyt horjun,
Ei ainoat' auttajaa;
Vilukuoloa tuskin torjun,
Jopa nälkäkin ahdistaa.

Oli ennen auttelijoita —
Oli poskeni ruskoiset —,
Silloin ei tarvinnut noita
Käsivarteni valkoiset.

Nyt: — ryppyinen vaimo rukka,
Vene aaltojen murtama,
Sydän särkynyt, harmaa tukka
Ja autio maailma.

Berlin, 18°/84.

Vaan kaksi.

Meitä on nyt vaan kaksi,
Minä ja koirani.
Mieheni petti ja juoksi,
Vierahan vaimon luoksi.
Lapset — kaks oli heitä —
Kulkevat mieron teitä,
Vierasta palvelleen.
Meitä on nyt vaan kaksi,
Minä ja koirani.

18¹⁵/₇84.

Avutoin.

On aivan yksin se mökki
Ja kylä on kaukana
Ja mökissä sairas vaimo
Makaapi hoidotta.

Ei nousta hän, vaimo raukka,
Voi sairasvuoteeltaan,
Ei puuta takkahan kylmään
Saa heikko nousemaan.

Ja viimeisen palasensa
Jo jakoi hän koirineen;
Niin ristihin liitti sormet
Ja vaipui vuoteelleen.

Oi, astu jo ihmisjalka!
Ei; — pakkanen paukahtaa.
Soi, lempeä ihmiskieli!
Ei; — koirapa haukahtaa.

Niin sairas huokaa ja huokaa, —
Jo taukoo huokaus,
Ja haikeastipa silloin
Soi koiran ulvahdus.

Pien' ikkuna päivän päästää
Nyt kasvoihin ryppyisiin:
Suu jäykkänä auk' on, paiste
Käy jäsihin valkuisiin.

Vaan koira kun ulvoo, ulvoo,
Mies tulla kehjottaa,
Mies vainajan. — Vaimo on kuollut,
Siis koiran hän pelastaa.

18¹¹/₆84.

Vaihdos.

Piti paljon tyttönen koirastaan:
 Kun koira itki, niin hänkin,
 Kun koira sairasti, hänkin,
 Kun kuoli, — eipä se kuollutkaan.
 Näki itse nälkää mielellään,
 Kun koiransa sai tyytymään,
 Ja parhain tyttönen riemuitsi,
 Kun koira haukkui, reuhasi.
 Mut muuttunut on hän kokonaan.
 Nyt tuskin koiraa muistaakaan:
 On pentu raukan paikallen
 Hän päästänyt poikasen.

Berlin, 18²/₃84.

Häiriö.

Vaimopa suuttui mieheensä,
 Uhkasi koskehen juosta,
 Mies paha tuost' oli ihmeissä,
 Aikoipa koskehen juosta:
 Vaimonsa kosken partaalta
 Löysikin nauramasta.
 Siitäpä riemu vasta!
 Alkoivatpa nyt kilvassa
 Rannalta kotihin juosta.

Berlin, 18⁶/₈₄.

Spartan nuorukaiset.

Helooteja pyysivät aikoinaan
Nuo Spartan nuorukaiset.
Ken mies oli oikein ampumaan,
Ken tarkkaan tähtäsi nuoliaan,
Sitä kiitteli kansalaiset.

Helootien on nimi vaihtunna —
Niin muoto on vaihtuvaista —,
Mut nuorukaiset nyt Spartassa,
Kuin ennen, juoksevat jahtia:
He pyytelevät nyt naista.

Ei pyytäjä ammu nyt jousella,
Vaan kättä ja silmää käyttää,
Ja valtava on hänen voimansa,
Hän ansaitsee nimen leijona,
Niin urhokkaalta hän näyttää.

Berlin, 18⁸/₁₀84.

Tapa.

Näen sarjan noita

Jaloja sotijoita:

Ken kaatui voitolla, ken tappiolla,

Ken eli tappion, ken voiton jälkeen.

Mut kunniapa yhteinen on heillä,

Ett' ovat vakuutustaan puoltaneet,

Ei veltost' aina «jaa, jaa» laulaneet,

Kuin kurja tapa vaatii meillä.

Wien, 18¹/₁₀84.

Kansien tähden.

Nykyaikaan kaunihit kannet
 Ovat muodissaan, —
 Kirja ostetaan.
 Ja kauniskantiset ihmiset
 Jokaisen ovat mieleiset.
 Min' en myös hylji kumpaakaan,
 Toki kansien tähden kirjaa vaan
 En lähtisi ostamaan.

Wien, 18¹²/₁₂84.

Vanha mummo.

Kasteli kukkaa vanha mummo,
Kukkaa ikkunalla.

«Missä on tyttösi, vanha mummo?»

— «Kaukana maailmalla.»

«Tiedätkö millä hän kulkee tiellä,
Vaivainen mummo kulta?» —

«Tiedä en, — maailma taisi niellä,
Taikka jo peittää multa:

Kastelen kukkaa, armastani,
Muistelen tyttölasta,
Tuskinpa jälleen puhdastani
Löytänen maailmasta.»

Wien, 1884.

Poikanen.

Poikanen, astuit puikkosen
Pienehen jalkahasi.
Siit' elä itke, haavasen
Hoitavat vanhempasi.
Montakin vielä puikkoa
Maailmassa voit astua.

Poikanen juoksi maailmaan,
Jättäen vanhempansa;
Äiti ei siellä ollutkaan,
Haavojen-hoitajansa.
Vaan moni pitkä puikkonen
Haavoitti siellä poikasen.

Kyynelin voiti haavojaan
Poikanen ensimmältä,
Mutta kun tottui astumaan,
Tuntunut ei kipeältä:
Jalka ei ollut milläänkään,
Päästänyt silm' ei kyyneltään.

Wien, 18¹¹/₁₂84.

Syys keväällä.

Kaunihisti kuolet, kukkanen,
Syksyn tuulehen kun lakastut,
Kaunihisti syksyn koivunen
Aivan aikanasi kellastut.
Lakastutte uudistuaksenne:
Ennätitte jättää siemenenne.

Toist' on kuolla kesken kevättään,
Kuolla nuorna kevätkoivuna,

Toivonmaailmahan viheriään
Aivan toivotonna vaaleta,
Täynnä haikeata tutkimusta,
Syyntutkimusta — ilman lohdutusta.

Wien, 18²³/₁₀84.

Kadun varrella.

Istua ikkunassa,
Katsoa maailmaan: —
Maailma kaunis kulkee
Lainavaunuissaan.

Kulkee, virtana kulkee
Joukkoa kirjavaa.

Vaunuparvessa vaunu
Muita on oudompaa:

Loistava lainavaunu,
Enkeli yllä sen,
Enkelin alla arkku,
Verhossa kukkien.

Kukkaset arkkua seuraa,
Elämä kuolemaa.
Elämä kuolemaako? —
Kuolema maailmaa.

Laina on kaiken aikaa
Auttanut vainajaa,
Viimeisen teki lainan,
Maasta kun matkustaa.

Raskas laina on kaikki,
Elämä kaikkineen,
Loppulaskua tehden
Päättävä tyhjyyteen.

Wien, 12²⁷/1184.

Pelissä.

Pelataan, ystävä, pannaan
Elämä kortin kulmaan:
Mieltyisi ken elin-aikaan,
Kiusaukseen julmaan!

Peliä, onnenkauppaa,
Juonta ja keinotusta,
Harvoin rehtiä, totta
On tää elämä musta.

Voititko? — naura, naura
Tuttavas tappiota,
Naurua ansaitseekin
Elämän tyhjä sota!

Tyhjäkö? — jotakin voittaa,
Päättänyt ken on pelin:
Maailman tappioista
Kylläisnä — kääntyy selin.

Wien, 18²⁸/1184.

Sukutuskat.

Tarinan muistan veljeksistä,
 Joit' ahdisti käärme yhteinen,
 Ja tuskaa tuottaen kauheata,
 Pit' orjanansa se jokaisen.

Ja veli toinen jos toista syytti,
 Niin käärme vaivasi uhmemmin,
 Vaan julmaa yhdessä vastustellen
 Myös tuskat huojeni kultakin.

Mut vapahiksi ken tiesi milloin
He päässevät sukutuskistaan;
Kentiesi silloin, niin, ehkä silloin,
Kun kukin vuoronsa haudataan.

Wien, 18¹¹/₁₁84.

Kulkija.

Miks, äiti, pientäsi ohjasit
 Pois kotikullasta maailmaan?
 Oli kirkas aamu kun talutit
 Hänt' ulos luontohon kukkivaan.

Ja poikas silmissä toivo koitti,
 Sun silmyeissäsi kyöneleet,
 Ja rakkautesi kaikki voitti,
 Te ette turmia peljänneet.

Ja käärme, uinuva kukkasissa,
 Ei silmiänne viel' auaissut,
 Ja pahan voimia kuolevissa
 Ei sydän nuori viel' uskonut.

Niin kauas pienesi sitten kulki
 Ja kasvoi suureksi matkallaan,
 Vaikk' käärme montakin katkeruutta
 On hälle ehtinyt tuottamaan.

Miks ei jo loppunut käärmevalta,
 Sen pää kun poljettu kerran on?
 Sen myrkky kiehuvi kaikkialta,
 Pää kaipaa kultakin poljennon.

Wien, 18¹¹/₁₁84.

Nyt ja sitten.

Astele, armas pienoinen,
 Äitisi ohjaa lastaan;
 Et voi langeta, lintunen,
 Äitisi ottaa vastaan.
 Lankeatko, no, nostetaan,
 Luonas on auttajoita.
 Mutta kun joudut maailmaan,
 Turhaan huutelet noita:
 Siellä ne töykkii toisiaan,
 Harva on valmis nostamaan.

München, 18¹²/85

Pieni.

Verhossa hennon harson
Pieni nyt nukkuu vaan,
Silmät ei auenneina
Viel' ole maailmaan.
Silmät jos aukeaakin,
Harso ne verhoaa,
Harso jos poistuneekin,
Ilma tok' auertaa.
Vuosia vietetty vielä,
Auerkin siirtyy pois,
Maailma kirkas loistaa,
Jos silmäsi terveet ois!

München, 18¹⁶/₄85.

Lapsonen.

Sä päivin istut säteiss' auringon:
 Onnen-auringoisen.
 Öin kuunvalo sun verhonasi on:
 Lemmenkuutamoisen.
 Ja kyyhky povessasi kuhertaa:
 Viattomuuden kyyhkynen.
 Mit' etsit vielä armaampaa,
 Oi, lapsonen?

1828/85.

Peipolle Iisarilla.

Kerran Suomen metsämaalla
Lauloit, peippo, muistelen;
Sama lintu, samat laulut,
Hyvin vielä muistan sen.
Oksalla nyt vierahalla
Soitat Suomen laulua,
Rannall' Iisarin vaikk' istut,
Muistat Vuoksen aaltoja.

Muistathan, kun synnyit, kasvoit
Suomen keväthengessä,
Laulathan, kun lasna kuolit

Suomess' äitis virsiä.

Siellä herännyt on henkes,

Siellä syttyi ensi lempes:

Vaihtukoonkin paikka, aika,

Laulussas on Suomen taika.

München, 18²/₄85.

Iisar.

Miks riennät, Iisari, kiiruissas
 Ja juokset vaahtokierroksissa?
 Suo kuvain syntyä povessas,
 Ihaile kaunista rannoillas
 Ja opi sointua lintusissa!

«Ei aikaa!» lausut ja juokset vaan,
 «On paljon työtä ja kantamista.»
 Ja rupaa raskasta aallossaan
 Vie Iisar merehen valtavaan, —
 Sit' aina liikenee kaupungista.

Vaan rannat Iisarin kukoistaa
Ja kaunis kaupunki loistaa,
Käy herrat jouten tai ratsastaa, —
Työmies vaan uurtaa ja puurtaa.

München, 18/85.

Kolme lintua.

On viljapellolla kuhilaat
 Ja varpuset kuhiloissa,
 Mut yllä laulavi leivonen
 Ihannemaailmoissa.

Sen siipi pyrkivi aurinkoon
 Ja sydämiin sulo kieli,
 Ja aavistuksiin kaukaisiin
 Sen kuullen puhkevi mieli.

Mut pääsky laulavi lapsilleen:
«Pois hurjankorkea lento!
Ken viihtyy laulaen pesällään,
Ei väsy eik' ole vento.»

Niin ruokavirsihin varpu jäi
Ja pääskynen pesähuoleen,
Mut leivo pyrkivi yhtenään
Valohon, taivahan puoleen.

1884.

Runottarelle. *)

Runotar vuorelle kirkastuksen
 Vei ennen aatteen maailmaan,
 Ja loitsi onnen ja ihastuksen,
 Ett' into puhkesi laulamaan.

Nyt, seisten alhossa, kauhistumme,
 Kun lempo tempoopi uhriaan,
 Apostoleihimme kumarrumme,
 Vaan heist' ei terveeksi loitsimaan.

*) Aate puhjennut Vatikaniissa Raffaelin kirkastuskuvan (la Trasfigurazione) johdosta.

Runotar, riennä jo loitsuinesi,
Ett' inhahenkiset parantuis,
Ja paina maailma rinnoillesi,
Se armaudestasi uudistuis!

Ja temppeliisi vie sitten meitä —
Ei hetken kirkkausvuorellen —,
Pois ihanteilta yön verho heitä
Ja luonto kirkasta taiteesen!

18³⁰/85.

Kiertokulku.

Mit' on pienet kiiltomadot noille
Suuren sähkövalon vartojolle,
Mitä laulu kevätpeipposen
Vartojolle torvisoitinten?

Joka ilta uudistaapi muistoon:
Pitäis tulla sähköliekit puistoon!

«Toiste, toiste,» laulaa peipponen,
«Tänään vilkkuu kiiltomatonen.»

Kansa kaipaa, kaipaa lumousta,
Luonnon pienet ei tee vaikutusta;
Vaikka iltasilla nousee kuu,
Senkin valo nyt jo vanhentuu.

Kevät kulki, tuotti satakielen,
Hetkeksi sen laulu lumos mielen.
Kyllästyttiin. Ennen kuultua!
Sehän vaan on vanhaa luontoa!

Kaasuvalon keksi eräs ilta,
Niinkuin tähdet, noultu taivahilta.
Saksan soittokunta ilmauu.
Nähdään niitä viikko, kuullaan kuu.

Vanhentuu! «Oi, sähkövalo missä!
Autuus Italian on sävelissä!»
Huutaa kansa. Juoksee keksijät,
Sointujen ja valon etsijät.

Kansa kaipaa, rauhatonna harhaa,
Harva etsii luonnon sointutarhaa.
Vihdoin neron nuppi puhkeaa, —
Sähkövalo puiston valloittaa.

Soitto kaikuu, tuotu Italiasta,
Kiihkeä kuin nuoruus hekkumasta.
Vuoden kaks on kansa kummissaan,
Niin jo alkaa uutta kaipaamaan.

Liian huikeaa ja konstikasta!
Hervaisee! Oi, luonto, ota lasta,
Syliis eksynyttä painalla,
Että koituis uutta tarmoa!

Miellyttää nyt peippo, kiiltomato,
Luonnonkauneuden runsas sato;
Alkaa kiertokulku uudestaan,
Mutta päättyy konstimaailmaan.

18⁶/₈85.

Mikko.

Mikko marjass' ollen lapsena
Poimi ropehensa harjalleen,
Mutta palatessa kotia
Syödä noppi hän sen tyhjilleen.
Kotona kun siitä soimataan,
Itkuvirsiä hän veisaamaan.

Nyt, kun kasvanut on suureksi,
Jouluviinoja käy ostamaan.
Ostaa leilinsä hän täydeksi,
Lähtee kotihinsa kulkemaan.
Ajaa, saapuu kotilaaksohon, —
Leili tyhjä, Mikko täynnä on.

Joulu joutuu, kantaa kakkuja,
Juustoja ja raavasjalkojaan.
Miehet äissään moittii Mikkoa,
Jouluviinatonna, kuivillaan.
Mikko turvaa salakyynelin
Tupakkaan ja jouluvirsihin.

18³¹/₈₅.

Suomenlahdella.

Lainehet Suomenlahtosen,
Länsimailta kun vyörytten,
Lempeä kantakaatte,
Suven lahjoja rannoillen
Suomen, orpotyttösen!

Lainehet Suomenlahtosen,
Pohjosesta kun vyörytten,
Mainetta kantakaatte,
Suloa orpotyttösen
Mailla etelän kiittäen!

Lainehet Suomenlahtosen,
Vierahista kun vyörytten,
Vihoja haudatkaatte!
Suomen rantoja kohdaten
Suudelkaatte te siunaten!

18⁹/₅85.

Egypti.

Voi Egyptiä onnetonta!

Kuin monta, vuosisataa monta

Verinen on sun taivahas?

Kuin kauan sorto Niilin mailla,

Hedelmäisillä, voimakkailla,

Kuin kauan polkee muistojas?

Kuin kauan lapses kahlehisssa

On voimatonna, hervoksissa,

Mies itseään ei auttamaan?

Vapaus saatu vierahalta
Vaan uuden orjuuden on valta,
Vapaus etsi povestas!

Kentiesi kurjuudesta tuosta,
Sotien julmain hurmevuosta,
Egypti syntyy uudestaan;
Niin hurme, Niilin tulvan lailla,
Luo vapauden viljaa mailla,
Miss' ennen versoi orjuus vaan.

Oi, nouse, kansa, uinuksista,
Kuin päivä yöseen kahlehistä,
'Tiet' ihmisyyden astumaan!
Alota itsenäinen rata,
Luo kansoillen uus vuosisata,
Ett' ohjaa kukin kotonaan!

1885.

Kukat Pinciolla.

Ah, te kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla!
Suomehen jos voisin
Teidät tuoda, — toisin,
Että maamme pohjoinen
Aina kantais keväimen,
Toisin tuoksun kiihkeän,
Vuoren aina vehreän, —

Ah, te kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla!

Vaan te hennot kukkaset,
Kukat Pinciolla,
Ette kestä noita
Pohjan taisteloita.
Kotianne varten vaan
Synnyitte te kukkimaan.
Eihän viinirypäleet
Pohjanmaille eksyneet,
Eikä kukat helmikuun,
Kukat Pinciolla.

Vaan jos henki kukkimaan
Puhkee Pinciolla,
Sen ei kukkain kuolla
Tarvis pohjan puolla.
Kesken talvipakkasta
Voipi kansa kukkia,

Kesken hankien ja jään
Kantaa henki tähkäpään,
Kantaa kukat helmikuun,
Niinkuin Pinciolla.

1885.

Henki.

Peittyy jos kirkkaus taivahan
Yön ja pilvien vaippahan,
Peity ei sydämen
Tähtönen.

Sammuu jos valkeus maailman
Syliin kuoleman,
Sammu ei henkeni valkeus,
Rakkaus.

Pauhaos, luonto ja maailma,
Rauhanhaaksesi hukuta,
Sydämen valkamaan

Pääse et vaan!
 Onnen ja kunnian kukkaset
 Maasta jos surmannet,
 Henki ne luova on helmastaan
 Uudestaan.

Särkee myrsky jos maailman,
 Vankeuslaitoksen, orjalan,
 Hengenpä valta jää,
 Heräjä:
 Jumala ihmishaahmossaan
 Raunioista maan
 Elämää luo ja muotoja,
 Vapautta.

18⁹/1185.

